גליון לעיון בפרשת השבוע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ שבת הרביעי עשרה
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למהגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

וזאת הברכה (תשס"ד-תשס"ז)

א. שאלה כללית (כהקדמה לפרשתנו)

בעל העמק דבר (ר' נפתלי צבי יהודה ברלין, ראש ישיבת וולוז'ין)

...ומשום שהיה משה רבנו סמוך למותו, על כן התלקחה בכחו הימה שלהבת-יה, אשר תאיר כל ימי חייו, וכמו גר הכבה שהוא מתמוטט, מכל מקום לשני רגע האחרון האש נאחזת ביסוד האש והוא מחלקה בכח, - כך נשמת הצדיק בעת השתלקותו ובעת הכנסו להאחז בצרור החיים, הרי הוא מתעלה בכח היותר ראוי לנשמה זו... וכך היה משה רבנו באותה שעה במעלה היותר גבוהה.

היכן בפרשתנו מצא הפרשן בלשון הכתוב רמז לכך?

פרק ל"ד

לתהילת פרק זה עיין גליון וזאת הברכה תשי"ג-תשי"ד!

אב. מסוק ד...חראיתיך בעיניך ושמה לא תעבר.

אברבנאל מקשה:

המאמר הזה יראה אכזריות גדול, שיאמר הקב"ה למשה עבדו בעת מיתתו כאלו היה מכוין להאדיב את נפשו - ואין זה כי אם דומה למה שאמר (מלכים ב' ז') אלישע אל השליש הבלתי מאמין ביכולת האלוקית: "הנך רואה בעיניך ומשם לא תאכל!" ויתחייב מזה שתהיה ראית הארץ עונש וכאב לב, לא פיוט והתישבות לבבו, כמו שיורו עליו הדבריט... ואיך יאמר לו כזאת?

נטה לענות לשאלתו!

ג. ו. ויקבר אותו בגיא, בארץ מואב, מול בית פעור ולא ידע איש את קבורתו...

רלב"ג (ר' לוי בן גרשון 1288-1345)

זה ענין נפלא מאד, כי התורה בארה מקום הקבר לפי מה שאפשר ("בגיא, בארץ מואב, מול בית פעור") ועם זה טבב ה' שלא יהיה מקום קבורתו נודע לאחד מן האנשים. והנה עשה זה ה' ית', כי אולי אם נודע המקום טעה יטעו הדורות הבאים ויעשו ממנו אלוה מצד מה שנתפרסם מהנפלאות שעשה.

הלא תראה שגם בנחש הנחשת, שעשה משה, טעו בו קצת ישראל מצד מעלת מי שעשאו: (ע' מלכים ב' י"ח ד').

ולזה עשה ה' שקבר אותו על דרך מופת, לא נגע בקבורתו אחד מן האנשים.

1. היכן מצינו בתורה ובדברי חז"ל בטוי למגמה זו "שלא יטעו הדורות ולא יעשו ממנו אלוה".

וע' גם בדברי המדרש בגליון וילך תשי"ד-ט"ו: שאלה ב.

2. מה הן התמיהות בסגנון פטוקנו שמישבן הרלב"ג?

ד. ה. וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה'.

1. למה הוזכר כאן ישוב המקום "בארץ מואב" והלא על פי דברים א' ה'; ל"ג מ"טן ל"ד ו' - "ודענו שבארץ מואב היהל"

2. ראב"ע ד"ה וימת שם משה עבד ה': שאפילו במותו עשה מה שצוהו - כעבד. מה קשה לו בפסוקנו?

3. ראב"ע ד"ה על פי ה': כי הוא אמר לן (ל"ב ג') "ומות בהר"; וכן ניכתב על אהרן (המדבר ל"ג ל"ח) "על מי ה'"; וכך (במדבר ט' כ"ג) "על פי ה' יחנו". מה קשה לו בפטוקנו?

חזק חזק ונתחזק!